

Tomka Ferenc: Ki evangelizáljon, és kinek? Egyházkép, papok és világiak egysége, megtérésünk

Nagy szeretettel köszöntelek kedves mindnyájatokat, sok régi ismerőst a Lelkipásztori Napokon; azokat is, akik most vagytok itt először, másodsor.

Nagy terhet vett le a vállamról Csaba atya az előző előadással, a kiváló bevezetéssel, mert nekem a lelkipásztori szempontokról kellene beszélnem. Reméljük, hogy sikerül ráépíteni az ő előadására.

Azt a feladatot kaptam, hogy az **evangelizációról, új evangelizációról beszéljek a konkrét plébániai lelkipásztori gyakorlatban**. Azt mondja a Szentatya az *Evangelii gaudium*ban, hogy az igehirdető vagy a hitoktató elmélkedjen az evangéliumról, a titkokról, amit át akar adni; majd elmélkedjék a hívekről, akik hallgatják őt, hogy az ő lelkükkel is látva, tudja elmondani. Én is ezt próbáltam.

A kiindulási pontot megkaptuk. Halljuk, különösen mióta Ferenc pápa van, de II. János Pál pápa vetette fel. **Az evangelizációról** elsőként VI. Pál pápa beszélt. Az evangelizáció szót VI. Pál pápáig, illetve az általa vezetett szinódusig nem használta az Egyház. A protestánsoknál ma is gyakorlat: a lelkész kimegy evangelizálni. A katolikusok nem használták ezt a szót; a misszió, az igehirdetés papi, szerzetesi téma volt. Míg az *Evangelii nuntiandi*, VI. Pál pápa *Az evangélium hirdetése* kezdetű apostoli buzdítása, a püspöki szinódus összefoglalója 1974-ben világosan ki nem mondta, hogy mindannyiunknak hivatása az evangelizálás, az evangélium továbbadása!

Az evangelizáció útja az igehirdetés és a személyes tanúságtétel minden keresztény számára. Ami egészen új helyet kap: a közösségek tanúságtétele. S ettől kezdve nem volt olyan szinódus – szóljon a családról, a papságról, a hitoktatásról –, ahol ne szerepelt volna hangsúlyozottan az élő krisztusi közösség témája. A misztagógia feladata, hogy a kériumatikus katekézis után bevezessen az Egyház közösségébe. Az összes szentségnek ez a feladata, hogy bevezessen az Egyház közösségébe.

Evangelii gaudium. Magam is sokat írtam az **új evangelizációról**, és folyamatosan követtem e témát. Az e témáról szóló könyveim új kiadásaiban folyton új pápa jelent meg, aki új fényeket adott. Úgy érzem, hogy ennyire fényesen és praktikusán talán senki nem közelítette meg ezt a témát – még az általam mélységesen, szakmailag is szeretett II. János Pál pápa sem, aki oly mélyen és pasztorális szemmel írt. Szívetekbe ajánlom, hogy ne csak egyes pontokat olvassunk el, hanem az egészet, átimádkozva.

Két témát emelnék ki: az öröm és a közösség. Az új evangelizáció témájában az eddigiek során kiemelt helyre került a közösség. De valójában az a realitás, amit Ferenc pápa mond pápává választása óta és ebben a dokumentumban is, hogy ha nem csordul túl bennem az öröm, az Isten öröme, ami csak imádságból, az Istennel való kapcsolatból és az evangélium megéléséből fakadhat, akkor nem tudok evangelizálni. Hogy mi mindenért nem, azt érezzük magunkon is. A pápa részletesen beszél a mindennapi ima fontosságáról, hogy mindennap újra fellángoltassam. Meg kell kérdeznem magamat, hogy fellángolok-e mindennap? Isten Igéje teheti ezt, amelynek életté kell válnia bennem, lángoló életté.

Nekem mindennap új fényt ad Isten Igéje. Kaptam egy csendes biztatást, hogy beszéljek lelkipásztori tapasztalataimról, hogy hogyan megy át ez a közösségbe – konkrét, tudományos és személyes példákkal is. Lelkipásztorkodásomban is azt látom, hogy ez elsősorban saját magamra vonatkozik, másodsorban erre próbálom meghívni a közösséget. Először minden közösségben kialakul egy mag, három-négy felnőtt, két-három fiatal; aztán a láng átterjed.

Mindennapi imádság. Minden lelkivezetésben megkérdezem, hogy öröm-e számodra az ima. Ez az alapelvem. Rájöttem, hogy nem azt kell kérdezni, hogy imádkoztál-e. Hanem, hogy: örömet szerzett-e az imádság? Találkoztál Istennel? Este megpihentél Isten előtt?

Egyszer keringett a papi listán egy kérdés, hogy hogyan kell két-három perc alatt gyóntatni. Nyilván búcsújáróhelyhez kapcsolatos kérdés volt, de borsózott a hátam. Ha ismerjük Ferenc pápa szavait és stílusát: ő is sokszor mondja, hogy borsózik a háta. Milyen halálos bünt követtél el? Ledarálni, hogy imádkoztam, nem imádkoztam; káromkodtam, nem káromkodtam – így talán lehet gyónni három perc alatt. De a gyónás célja, hogy felfelé vigyen, Krisztus lángolása felé, Krisztus öröme felé.

Bizony nagyon nagy mulasztásunk, hogy elvégezzük a dolgokat, és nem a lángra hívunk, nem a küldetésre.

Hadd mondjam el egy tapasztalatomat az örömről. Nehéz egészségi korszakomon mentem át; nagyon kimerült voltam. Testvéreim, közeli barátaim azt mondták, hogy pihenjek fél évet; ha nem tudom kipihenni magam, akkor menjek nyugdíjba, és írjak, vállaljak előadásokat, de ne ezt az óriási plébániát. Semmi vágyam nem volt nyugdíjba menni, és az első negyedév elteltével egészen jól éreztem magam a pihenésben. Majd szteroid injekciókat kaptam, hogy megszüntessenek valamit; aztán kijött rajtam minden betegség, hetenként egy. Az egyiket elfogadtam, jött a következő. Lelkileg egyre lejjebb mentem. Egyre rosszabbul voltam; mély depresszióba estem. Külsőleg nem látszódtott. Kezembe került egy karizmatikus könyv: a Marana Tha Kiadó *Boldog lehetsz már most* című kötete. Én most boldog vagyok? – kérdeztem magam. Bizonyos fokig igen, mert mindennap abban éltem, hogy ma Jézussal élek. De éreztem, hogy legbelül nem vagyok boldog. Tudok úgy lekipásztorkodni, hogy ezt senki sem veszi észre. Igaz, néha sokkal türelmetlenebb vagyok befelé, kifelé, a legbensőbb munkatársak felé. Elkezdtem vizsgálni az örömet. Azóta nagyon sok prédikációban, gyóntatásban beszélek róla. Sokan jönnek hozzám, hogy ez pont nekem szólt. Mi az, hogy öröm? Tudok örömet mutatni, amikor nem örülök? Tudok szeretni, szabad szeretnem, nem hazudok, amikor utálok ezt az embert vagy azt a másikat? Nyilván a legelső magatartásunk nem érzés, hanem valami sokkal több, valami isteni.

Örömmel hallottam, hogy Ternyák Csaba érsek atya tegnap a jelen pillanatról, az azonnalról és a mostról is beszélt. Valóban: félretenni mindent, ami holnap lesz. Rájöttem, hogy a nyamvadtságom legfőbb oka leginkább éjszaka jött ki: már így sem tudok feküdni, meg úgy sem, mert tele voltam izomfájdalmakkal. Az előzőt elfogadtam egyik nap, de máris féltem az újtól. Úgy kéne, hogy: „nem félek semmitől, mert a kezekben vagyok, Uram.” Hogy lehet félni?! De én féltem. Hosszú imádságba került, hogy teljesen rábízzam magam: „a kezekben vagyok, Uram.” Nem volt elég egyszer odaadni, újra és újra, mindennap. „Örülök Neked, hiszen Te vagy!” Kell nekem azzal törődnöm, hogy mikor halok meg, mikor megyek nyugdíjba, milyen beteg leszek?

Mi ez az öröm, amiről a pápa beszél? Legbensőbb találkozás Jézussal, ami a legnagyobb sötétségben is lehetséges, ha tényleg csak Jézus marad. Ahol a sötétséget is egyesíthetjük Vele. A fájdalom, a betegség, ami nagy kincs, egyesíthető Jézussal. Örömmé válik, ha nincs benne aggodalom.

A Szentatya hangsúlyozza: a megélt evangélium szeretetté formálódik a felebarát iránt, mert ez egy folyamat, szentháromságos folyamat. Ha örülök, átadom az örömet, és visszakapom. Néha pofont kapok, néha örömet. A pofont is meg kell tanulni szeretni.

Nem egy depressziós testvér jött hozzám, hogy javul: a depresszióból kimentette az öröm, a jelen pillanat. Ne félj, a jelenben örülj Istennek! – tanácsoltam nekik. A depresszióban a legsötétebb, ami egyre lejjebb visz, hogy félek a holnaptól. Az öröm meggyógyítja.

Az öröm, amiről a Szentatya beszél, új találkozás Jézussal, az Igével. Állandóan, mindennap újra fel kell fedezni, hogy továbbadhassam.

A közösség. Számos konferenciát tartottunk itt erről a témáról. Nagy örömmel emlékszem, hogy sokan elindultak egyfajta közösségi úton, és nagyon fájt, hogy sokan azt mondták: értem, de nem tudok mit csinálni.

Az evangelizáció középpontja a sok, Krisztust sugárzó közösség. II. János Pál pápa a *Novo millennio ineunte (A harmadik évezredbe lépve)* című apostoli levelében arról beszél, hogy milyen gondolkodással, milyen tervezéssel kell a harmadik évezredbe lépünk: Krisztust sugárzó közösséggé kell válnunk, ahol a kölcsönös szeretet uralkodik közöttünk, és így láthatóvá lesz Krisztus. Egész Egyházunknak, a plébániánknak, a papoknak, lekipásztori munkatársaknak a legfontosabb feladata a közösségi lelkiségre nevelés. „Arról ismernek meg

titeket, hogy szeretitek egymást.” Nincs nagyobb evangelizáció annál, mint hogy szeretitek egymást.

II. János Pál pápa szerint közösségi lelkiség nélkül *hiábavaló minden lelkipásztori tervezés és erőlködés*. Ezt a kifejezőmódot nem szokták használni a pápák: hogy vagy ez, vagy semmi. II. János Pál pápa le merete írni. (NMI 43). Ezt folytatja Ferenc pápa is.

A mostani, evangelizációról szóló szinódusnak volt egy bevezető dokumentuma, amit a püspökökhöz juttattak el; volt egy rövid összefoglalása, és most a végső összefoglalása az *Evangelii gaudiumban*.

A bevezető, lineamentának nevezett előkészítő dokumentumban ilyeneket olvasunk: folytatja, amit János Pál pápa mondott, hogy „az evangelizáció és a katekézis terméketlenségének oka a modern időkben ekkleziológiai (az Egyház lényegét érintő) probléma, ami arányos azzal, hogy az Egyház – a helyi Egyház, a plébánia, a közösség – mennyire válik igazi testvériséggé.” (2. pont). Továbbá így fogalmaz: „Krisztus a történelem során az Egyházban ad nekünk teret, hogy találkozzunk vele. A közösségi tapasztalatot, amely tükrözi a Szentháromság misztériumát, csak egy közösség tudja átadni... Olyan befogadó közösségeket kell formálnunk, amelyben minden kivetett otthonra talál; ahol konkrétan megtapasztalja a szeretetet és a közösséget” Ugyanez a gondolat többször szerepel Ferenc pápánál. Nézzük az *Evangelii gaudium* néhány kiemelt gondolatát. Szinte nincs olyan fejezete, amelyben ne szerepelne többször a közösség szó vagy a közösség fontossága. Összesen egy fejezetet találtam, ahol nem találkoztam a közösség szóval. Ez az egész viszont arról szól, hogy építeni kell a kapcsolatokat.

100. pont – Akik látják egy autentikusan keresztény és békében élő közösség tanúságtételét, az mindig olyan fény számukra, amely vonz. Erről ismerjék meg, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretitek egymást.

49. pont – Ha valaminek aggasztania kell bennünket, az az, hogy sok testvérünk a Jézussal való barátság ereje, fénye, vigasztalása nélkül él; olyan hívő közösség nélkül, amely befogadná őket és megmutatná ezt nekik.

28. pont – A plébánia a közösségek közössége, ahová a szomszédok inni mehetnek. Legyenek az élő közösség helyei, amelynek építésében részt kap az összes hívő, és amely teljességgel a misszióra irányul.

A Szentatya kiemeli: ha langyos vagyok, nem tudom sugározni az evangéliumot. A városiasodással is külön foglalkozik Ferenc pápa. Az evangélium ajánlja a gyógyulás legjobb formáit a városiasodás sebeire, mondja. Az egész városiasodás problémájára az egyetlen válasz, hogy élő, kicsi közösségek szülessenek, ahol otthonra talál az elmagányosodott ember. Ha a magányos városi ember nem talál az Egyházban olyan lelkiséget, amely kigyógyítja őt, és egyben szolidáris közösségbe és missziós tevékenységre hívja, akkor hamis elhatározásokat tesz, amelyek nem dicsőítik meg Istent.” (89)

Egy tapasztalatot beleszöve: a hetvenes években sok élő közösség volt Magyarországon, sok pap és világi került börtönbe a hitéért. Fialap voltam; kiküldtek Rómába, majdnem véletlen folytán. Sok paptestvér mondta, hogy: menj ki; nézd meg, hogy mi van külföldön. Hallottunk megújuló közösségekről. Mi akkoriban tényleg a börtön veszélyét vállalva kirándultunk, táboroztunk a gyerekekkel, és volt egy élet köztünk, de azt éreztük, hogy még valami több kellene nekünk. Körüljártam – Teréz anya leányaival kezdve – a közösségeket, és mindegyiket csodálatosnak találtam. Legjobban a Fokoláre közösség ragadott meg. Azt mondtam: itt nincs semmi különös. Mi az, ami nekem szól, mint plébánosnak? Minden nap próbálják élni az evangéliumot; elmondják egymásnak, hogy járta át életünket az evangéliumi Ige. Ez sugárzik, és ez összekapcsolja őket. Meghívtak misére harminc egyetemista fiúhoz, nagyon szépen voltak jelen a szentmisén. Kiderült, hogy a legtöbbször megtért (miközben, a hetvenes években Róma nagyon kommunista, ateista, egyházellenes kísértéseket szenvedett). Elmondták megtérésük okát: kapcsolatba kerültem egy Fokoláre-csoporttal, és valami vonzott.

Sokszor hallottam, hogy: „valami vonzott”. Kispap korom óta nagyon szeretem a Szentírást. A legmegfoghatatlanabb rész az volt számomra, hogy: arról fognak megismerni titeket, hogy szeretitek egymást. Én nem láttam ilyet. Létezik, hogy Jézus nem mond igazat? Ennek így kéne lennie. Ezért rá is kaptam erre, és különböző közösségekbe mentem, hogy lássam, vajon ez megvalósul-e. A Fokoláreban megismert megtérőktől

ezt hallottam: „mi abban hiszünk: hogy ha szeretjük egymást, Jézus van itt köztünk! – (Mt 18,20) Ott vagyok köztetek, ahol... az én szeretetemben jöttök össze.” Ekkor kezdtem felfedezni ezt az Igét.

Így két dolgot hoztam haza Rómából: Az egyik, hogy az evangéliumot tegyük az első helyre életünkben, közösségeinkben. Egy hétig éljük az Igét, és aztán beszéljük meg, hogyan éltük, mit mondott nekem ez az Ige. A másik, hogy: próbáljuk úgy szeretni egymást, hogy az megismerhető legyen, hogy valóban ott legyen Jézus. Aztán Ő fogja megismertetni magát.

Elkezdtek Egerben. Káposztásmegyerve kerülve – közel harmincezres, kommunistákból, rendőrszektákból és katonaszektákból álló lakótelepre. Öt-hat család és még néhányan elmentek a püspökhöz, hogy: „küldjön már papot hozzánk”. Se lakásunk, se templom nem volt. A pártház nagytermében mutathattuk be a szentmisét, mert az volt az egyetlen nagyobb terem a lakótelepen. Az első misére nyolcvan ember jött el a harmincezerből. – De mit is lehet itt csinálni? Ketten mentünk a lakótelepre, atyák, ezzel a lelkeséggel, ezzel a hittel, hogy ha teljes szívvel szeretjük egymást, Jézus köztünk lesz, és Ő megmutatja magát.

Valószínűleg nem mertük volna ezt így mondani, ha nem láttuk volna a Fokoláre tapasztalatait világszerte. Tudtuk, hogy a Fokoláre Indiában már széles körben kapcsolatot teremtett buddhistákkal, akik elkezdtek élni az evangéliumot; Irakban, Marokkóban és más helyeken muszlimokkal. Japánban egy egész mozgalom átvette e lelkeséget, és sokan megtértek közöttük. Nem tanítottak, nem okoskodtak, nem bizonyítottak, hanem élték a szeretetet; és amikor megkérdezték, hogy ti mit csináltok, akkor hívtak meg egy-egy embert; és aztán kiáradt a szeretet és az evangélium...

Ezek a tapasztalatok azt mutatták, hogy ez nálunk is működik majd. És működött.

Két kiscsoportot hoztunk létre, egyet felnőttekből, másikat fiatalokból. Meghívtuk őket – éljük meg az evangéliumot. A kiscsoport közepe Jézus Krisztus, a Megváltó, Aki szeret engem, és szeretettel küld, ezzel a felhívással: „Mindenekelőtt szeressétek egymást.”

A kiscsoport tagjai elkezdett átalakulni; javultak a családi viszonyok, a gyerek–szülő kapcsolat; majd ez elkezdett kiáradni. Valakinek eljött a szomszédja egy fél év után; valaki együtt vitte a gyermekét az óvodába egy másik asszonnal, és ő is eljött közénk. Máskor osztálytársak a gimnáziumból – és közösségünk így elkezdett növekedni. Ez 1989-ben volt, és a mai napig tart. Persze mindennap új.

Mit mond Ferenc pápa az Ige megéléséről? Korábban már megragadott, hogy a *Verbum Domini* című apostoli buzdításában XVI. Benedek pápa arról beszél, hogy ha megéled az Igét, és föllángolsz, add tovább, amit megtapasztaltál (VD 4, 71, 74, 94). Nem lehet jobban közösséget létrehozni, mint azáltal, hogy megosztjátok lelketek tapasztalatát. Nálunk minden csoport ilyen megosztással kezdődik: hogyan éltél, hogyan talákoztál Jézussal, mit tettél Jézusért? Hogy tényleg az evangélium lángoljon.

„Az egész evangelizáció arra épül, hogy meghallgattuk az Igét, átélméltük, megéltük, ünnepeltük, és tanúságot tettünk róla. Az Igének mind jobban minden egyházi cselekvés szívévé kell válnia.” (EG 174. pont)

Amikor szemináriumi tanár voltam, a kisközösséget sokan még csak szektának titulálták., ám nagyon sok kispapban kialakult a lelkesedés iránta. Igecsoportokat kezdtünk alakítani. Volt némi feszültség és más okok, amitől szétpattant az egész szemináriumra való hatása, de maradt egy csoport, amelynek tagjaival folytattuk. Ők általában a Fokoláre papjai lettek – ma szerte az országban. De a Fokoláréről mi plébánosok sokáig nem szóltunk a híveknek, nehogy valamilyen „izmust” érezzenek mögötte. Egyszer azonban rákérdeztek híveink: mindenki mondja, hogy ti a Fokoláréhoz tartoztok. Miért nem mondjátok el ezt? Visszakérdeztünk: Mit hallottatok tőlünk eddig? – Hogy élni kell az evangéliumot. – És még mit? Hogy szeretni kell egymást. Hát, mondtuk, ennyi elég. Ehhez nem kell a Fokoláréhoz tartozni ez az evangélium. És lényegileg ez a Fokoláre is. Nincs benne más titok, legfeljebb az, hogy az Ige éléséből kölcsönös szeretetnek, egységnek kell fakadnia, amely Jézus felé vonz. Erről beszél Ferenc pápa is.

Szól a katekétákról, az igehirdetőkről. Erről beszélt Csaba atya is. Nem moralizálás, nem kioktatás, nem tanítás csupán a feladatunk. Az igehirdetés akkor hiteles, ha – mint az

evangélium – meghív mindenekelőtt arra, hogy Isten szeretetére azzal válaszolunk, hogy felismerjük Őt másokban. „Aki azt mondja, szereti Istent, de felebarátját nem szereti, az hazug.” Tegyük! Hogy kilépünk magunkból, és mások javát keressük. (EG 39, 142)

Külön ír a **prédikációról, meg a katekézisiról.** „Az Igéhez imádságos lélekkel kell közelítenünk, hogy behatolhasson gondolatainkba, érzelmeinkbe, új mentalitást szüljön... Aki prédikálni, hitoktatni akar, annak előbb hagynia kell, hogy megrendítse az Ige, hogy megtestesüljön az életében. El kell fogadnunk, hogy megsebesülünk az Igétől.” A Szentírás is kifejezi, hogy akkor tud „megsebesíteni” másokat is, akkor lesz kard, amely behatol a szív és a lélek mélyére. Isten előtt mindig meg kell kérdeznünk: Uram, mit akarsz mondani nekem ezzel? Mit akarsz, hogy tegyek, hogy megváltozzam? Mindig arra hív, hogy tegyünk egy lépést előre. Valami többet.” (EG 150, 153)

Nagyon sokszor mondjuk, hogy ismerem én ezt az Igét. – Jézusnak is azt mondta a jó ifjú, hogy mindezt megtartottam. Itt elég csak annyi, hogy: tegyél valami többet szeretetből. Mondjuk el a prédikációban katekézisünkben a megtapasztalt életünket, az élményt – a mondja Ferenc pápa. A prédikáció nem oktatás, hanem olyan átadás, aminek Isten-találkozásra kell vezetnie. De ez csak akkor megy, ha én találkoztam ebben az Igében Jézussal. És – idézi újra VI. Pál pápát – „a mi korunk is inkább hallgat a tanúkra, mint a tanítókra”.

Minden katekézisnek *kérügmaticusnak és misztagógikusnak* kell lenni, mondja a pápa. Vagyis miután átadta az első ismeretet, folyamatosan el kell mélyíteni, meg kell újítani, és az Egyház közösségébe kell bevezetni. Semmilyen szentséggel kapcsolatban nem lehet irgalmatlannak lenni, írja Ferenc pápa Nem lehet jogásznak lenni, szeretni kell az embereket. Isten szívével kell feljűk fordulni. De egyben minden szentségnek az a célja, hogy az Egyház közössége felé vezessen, s nekünk ennek az alapelvnek megfelelően kell a szentségekhez vezetnünk (EG 63, 200)

Az iskolai hittan bevezetése kapcsán sokféle vélekedés volt, hogy mi lesz a feladata. Egy testvérünk úgy nyilatkozott az Új Emberben, hogy az iskolai hittan feladata ismeretek átadása lesz; ahol életre tanítunk, az a plébánia. Háborogtam. Semmilyen hittan nincs, ahol ne kellene az életet átadni (EG 163, 165)

A káposztásmegyeri lakótelepben száz új gyerek lett hittanosunk, aki nem jár templomba. Rettegtünk, hogy most mit csináljunk, mi lesz? A hitoktatónk minden hittanon szeretetfeladatot adott a gyerekeknek, miközben Füzes Ádám atyáék ekléziás könyvéből tanította az elsősöket. November tájékán szülői értekezletet tartottunk. Amikor a hitoktató azzal fordult a szülőkhöz, hogy „nem tudom, észrevették-e, de a gyerekeknek minden hittanon volt egy titkuk”, a szülők kétharmada mosolyogni kezdett. Egyikük azt kérdezte: ugye ma az volt a titkuk, hogy mindenért köszönetet mondjanak? A másik: a múltkor az, hogy rendet rakjanak. Egy szülő ezt mondta: engem a gyerekem fog megtéríteni.

Nincs evangélium-elmélet. Tudhatja valaki kívülről az összes ószövetségi prófétát születési dátummal, mire megy vele? Megvan a helyük természetesen, mint teológiának. De az evangélium élet, akárhol tanítjuk. Ezekkel a szülőkkel a gyerekek révén ilyen módon kezd épülni a kapcsolat. Páran elkezdtek templomba járni.

Hit- és erkölcsstan. Hát van-e jobb erkölcsstan, mint például ilyen gyakorlatokkal: hogy ezen a héten mindennap a dicséret a feladat; majd a köszönet, ezen a héten a bocsánatkérés. És a gyerekek jönnek örömmel, hogy: sikerült, anyu hogy örült neki! Hát nem nagyobb-e ez az élmény, mint ha elméletileg megtanítanék nekik valamit?

Így kellene születniük az Igét megélő közösségeknek, amelyben a szeretet uralkodik. „Misztikus és szemlélődő testvériséggé válik” (92) – mondja a pápa. Misztikus, szemlélődő testvériséggé, amely fel tudja fedezni a felebarát szent nagyságát; majd fel tudja fedezni Istent

minden felebarátban. El tudja viselni az együttélés fájdalmait, Isten szeretetébe kapaszkodva (91), amely ki tudja nyitni a szívét Isten szeretetére, hogy ezáltal mások örömét keresi.

Valójában a mi csoportjainknak is ez az alapelve, és a csoportok élnek és vonzanak. A megtérések személytől személyig történtek, Isten érintése által. Nálunk minden szentmise előtt van egy arra kijelölt csoport, aki mosolyogva fogadja a belépőket. Évről évre néhány ember mondja: engem az térített meg, hogy amikor beléptem, rám mosolyogtak. Aztán látta, hogy még bent is rámosolyognak. Mert a másik nevelés, amiről a Szentatya is beszél, hogy elsőbbségbe helyezük a legkisebbeket – ezt mi úgy értjük, hogy elsőbbségbe helyezük azokat, akik egyedül vannak köztünk (egy ifjúsági bulin, egy szentmisén). Észrevetted, hogy ki van egyedül? Odamentél hozzá? Ezek az emberek figyelnek ránk; a megtérések sokszor így indulnak.

Az első feladat, amit a pápa is mond: az evangélium megélése. Van egy Ige, amit nagyon könnyű megélni, ha nem is olyan könnyű: szeresd ellenségedet. Sokan azt mondják, hogy nekem nincs ellenségem. Hát akkor szeresd, aki legkevésbé kedves mostanában számodra... Itt kezdődik, és aztán óráról órára folytatódik. Megélni az evangéliumot. Az evangélium az, ami belekieszt, ami apostollá tesz.

A vezetők képzéséről. A pap összefogja a testvéri közösséget, neveli és vezeti őket a felelősségre, de felelős akkor lesz valaki, ha felelősséget kap. A Szentatya sokszor mondja, hogy mindent tanácsokban döntsünk el, semmit se csináljunk egyedül. A plébániának sok területe van, a karitászcsoporttól a liturgikus csoportig. Mi ma már csak a vezetőkkel járunk össze – mint lelki közösség –, hogy megerősítsük ezt a szellemet, hogy aztán folytassák a csoportjaikban. A hittancsoportok ugyanígy, az idők múltával nőttek. Minden katekumencsoportot egy befogadó csoport vezessen. Nálunk is minden csoportban van egy befogadó csoport.

A Szentatya részletesen ír arról, hogy **a dialógusban** nem a kijelentésekben, hanem **a kapcsolatokban születik meg a szeretet.** Mit kell tudnia egy keresztény vezetőnek? Egymás elfogadása, egymás végighallgatása; nem belevágás egymás szavaiba. A minőségi hallgatás nagyon nehéz, azonban meglepően hamar rá lehet vezetni, ha már van két ember, aki jól csinálja. Ferenc pápa szerint az Egyháznak be kell vezetnie a tagjait, papokat, szerzeteseket, világiakat a mások kísérésének művészetébe. Ez a vezetőképzés. Hogy megtanuljuk levetni a sarunkat a „szent hely” előtt, ami a másik ember (169)

Meg kell tanítani a tiszteletteljes tekintetre, amely tele van együttérzéssel. De egyidejűleg gyógyít, megszabadít, bátorít, hogy a másik érlelődjön. A tekintet, amely a szíve mélyéig befogadja a másikat. Nagyon könnyen észreveszem én is magamon, aki tanítom, hogy most megjelent egy villám a szememben, most megjelent egy rossz érzés a szememben. Hamar visszakozni Jézushoz, visszamenni Jézushoz: Te hogy látod? Ha szóltam egy éleset, akkor azt mondani: bocsánat, most kipattant belőlem. Meg kell vallani. (169)

Jobban, mint valaha: **szükségünk van férfiakra és nőkre**, akik tapasztalatot szereztek mások megértésének, tiszteletének módjáról, gyakorolni tudják a meghallgatás művészetét. A nézés művészete rokon a meghallgatás művészetével – ami több, mint odahallgatás. A szív képessége a másikkal való kommunikációban: ez teszi lehetővé, hogy a másik közelebb kerüljön Istenhez. Csak ebből tudjuk felkelteni másokban a vágyat a keresztény ideálok iránt. Ne uralkodjunk, hanem legyünk társak; tanuljuk meg együtt, hogy mit jelent végighallgatni egymást. (171)

Egy most megjelent könyvet szeretnék ajánlani: szerzője Don Silvano Cola, a Fokoláre papi mozgalmának egykori vezetője, nemzetközileg elismert előadó. Legjobb előadásainak témája a közösségépítés, közösségteremtés, papok és világiak viszonya, papi és szerzetesi nevelés. Nagyon radikális kérdésekkel foglalkozik. Könyvét azoknak nagyon ajánlom, akit a közösség mélységei érdekelnek.

Amit szeretnék még megemlíteni a tapasztalatomban, egészen sajátos terület, bár a *Familiaris consorti*ótól kezdve sok pápai megnyilatkozás kifejezi, hogy a lelkipásztorok egyik legkiemeltebb feladata a **házasságra való felkészítés** és a fiatal családok kísérése. Talán ismeritek a felméréseket: Európában a fiatalokat 14 éves kortól többnyire a szexuális tilalmak szakítják el az Egyháztól. Nem beszélünk arról, hogy ezek elsősorban nem tilalmak, hanem a legbölcsebb tanácsok. Nem magyarázzuk meg. A 19 éves korú magyar fiatalság 95 százaléka átesett szexuális kapcsolaton. Mindannyian tudjuk, hány család megy tönkre. Az atyák tudják, hogy ha együtt élő párok jönnek esküvőre, sokkal nagyobb esélyük van szétmenésre. Azt gondolom: kiemelt pontja ez az evangelizációnak, hogy a saját népünkben ne engedjük kihalni a tiszta házasságot. Nekünk a házasság modelljét kell megmutatnunk. Ehhez kapcsolódóan ajánlom a negyedik kiadásban megjelent *Biztos út* című könyvet. Nem elmélet, hanem pedagógiai útmutatás, hogy nyolc órában hogyan kell elkezdni a beszélgetést a fiatalokkal erről, és hogy hogyan jönnek rá ők maguk az eredményekre.

Ha növekedni akarunk a lelkiéletben, kell ez a lángra gyulladás, de utána nem utasíthatjuk vissza, hogy misszionáriusok legyünk, lángolók.

Kértem munkatársaimat, hogy írjanak néhány szót életünkről:

„Mi, munkatársak havonta egyszer találkozunk: mindig a kápolnában kezdjük egy közös imával, zsolozsmával; utána leülünk, és a lelkünkről beszélünk, hogy hogyan tudunk Jézussal élni. Ez azért fontos, hogy mindig megújuljunk, és mindig a lényegre tudjunk figyelni... Számomra ez, a *tapasztalatok megosztása segítség* is. Legutoljára egyik testvérünk elmesélte, hogy van egy nehéz embere; próbál kedves lenni hozzá, de szíve mélyén érzi, hogy nincs benne szeretet. Nemrég a gyónásában azt kapta segítségül, hogy imádkozzon ezért az illetőért. Amikor arról beszélt, hogy ez hogy megváltoztatta, csillogott a szeme, és azóta is, ahogy meglátom, a csillogó szeme jut eszembe, és az, hogy én is imádkozzam az én nehéz emberemért.”

„Az egyik felnőtt hittan csoport vezetője vagyok egy másik férfival együtt. Három, ugyancsak világi testvérrel együtt készülünk minden alkalomra... A hittankönyv a vezérfonalunk, de azt hiszem, sokkal fontosabb az, hogy ötünk-hatunk között ez az egység meglegyen. Minden második héten vannak a hittanok, és a köztes héten találkozunk, ahol részben felkészülünk az órára, de ennél talán sokkal fontosabb, hogy a lelkünket is megosztjuk egymással; és mi is úgymond előre éljük azt, amit nekik is házi feladatként adunk. Talán a hittanok is azért tudnak előremenni, mert érzik a szeretetünket, az egységünket; másrészt mi is ezeket a *megélt tapasztalatokat tudjuk megosztani velük*, és talán ez az, amit ők éreznek, hogy ez nemcsak elméleti oktatás, hanem valódi élet.”

„Feri atya arra kért, hogy tegyek tanúságot arról, hogyan kerültem a közösségbe. Azt gondolom, hogy az evangelizáció láncszemének a legvégső pontjain dolgozom, ha ezt annak lehet hívni. Kilenc évvel ezelőtt kerültem kapcsolatba a közösséggel, amikor a kislányom megszületett, és bevitettem a templomba, hogy kereszteljék meg. Már volt egy nagyfiam, akit egy másik templomba vittem megkereszteltetni, akkor voltam ott először és utoljára, nem született meg igazából semmi. Annak ellenére, hogy vallásosan neveltek, húsz évig hátat fordítottam mindenféle egyházi kapcsolatnak, és ezáltal Jézusnak is. Amikor a kislányomat elvittem, ... valamibe beleléptem. Nem tudtam pontosan, hogy mi ez, de amikor beléptem a templomba, olyan érzés volt, amit addig nem tapasztaltam. Sok programra hívtak: baba-mama közösségbe; a keresztelői felkészítőt végigjártam, aztán hívtak, hogy a következő csoportnál, ha lenne kedvem, kapcsolódjak be. Minden évben egy újabb lehetőséget kaptam, és kínáltak. Végigjártam a katekumenátust, és az ebből adódó kilenc éves sok-sok öröm bizony sokszor túlcsoordul, és ezt a környezetemnek próbálom átadni. Nem tanult formában, bár azért vagyok itt, hogy tanuljak, hanem inkább csak úgy, ahogy megélem, lelkesedésből. Ennek gyümölcse, hogy édesanyám is negyven év után életgyónást tett Feri atyánál, ma már templomba jár, és áldozik. A testvérem megtért, most járja a katekumenátust. Munkahelyemen, közvetlen családi környezetemben igazából nem kell mást tennem, csak egyszerűen odamenni, és magammal vinni a Szentlelket, és amit üzeni akar általam. Ezen az úton szeretnék tovább járni, mert azt érzem, hogy az élethivatásom valahol ez lehet. Köszönöm.”

„Örömmel teszek én is vallomást arról, hogy csodálatos ez a közösség. 25 éve jött oda Feri atya a plébániánkra... De nem Feri atya és Lajos atya és most Andor atya és azok a fantasztikus testvérek, akikről tényleg olyan jó közösségben lenni, hanem maga a Szentlélek munkája, aki bennünk és köztünk van. ... Hihetetlen sok alázat, munka kell hozzá, odaadottság mindenképpen, aminek aztán meglesz a gyümölcse. Járva az országot, azt látom, hogy nem mindenütt káposztásmegyeri közösség van, és bizony szenvednek az atyák, szenvednek a testvérek, de érdemes nekilódulni. És ha azt hiszitek, hogy ez egy tökéletes közösség, itt mindenki tökéletes: nem. Viszont mindig tudunk újra kezdeni, minden gyengeség, minden elhibázott lépés után. Az én karizmám is itt teljesedett ki, egészen sajátos módon, hiszen akkor én már (Sillye) Jenő voltam, amikor Feri atya

mellé jöttünk segíteni, de az a csodálatos benne, hogy valami újat tanultam. Hogy a legkisebbeket szolgálhatjuk, akár úgy, hogy a gyerekeket megtaníttuk imádkozni vagy gitározni; és hogy ne szerepeljenek, nem kellene szereplők, hanem szolgáló testvérek, akik dicsérik az Istent, és akik meghívják imádkozni a többieket, akár a gitárjukkal.”

Mondhatjátok, hogy ilyen közösségi élet könnyebben valósul meg nagyobb városokban. Lehet benne igazság. De a példák mutatják, hogy **éppúgy megvalósul kisebb városokban vagy falvakban** is, testvérek körül, akik hasonló elvekre alapozzák életüket. Nemrég kapcsolódott hozzánk, papi baráti körünkhöz egy fiatal pap, aki első plébániájára, Bugacra került az Alföldön. Egy év elteltével megkérdeztem tőle: mi van nálatok? Hát, lassan indul, de a falunkban van már egy családos közösség, meg a filiában is. Amikor Magyarország településeinek felében nincs családos közösség. De ez a fiatal pap maga is közösségi szellemben szólítja meg a híveket, és próbálja naponta életre váltani Isten Igéjét. Tehát hívei is élnek az Igét, és örülnek neki. Ez a modell, amit a pápa felrajzol. Amit Jézus mond.

Mária az útmutatónk. Az EG azzal fejeződik be, hogy az új evangelizáció, minden misszió édesanyja Szűz Mária. Mária, aki Istennek adott csendes életében tudta megfoganni Isten Fiát, és adni Őt a világnak. Igen, Mária a példaképünk. Mert az evangelizáció főszereplője soha nem az ember, hanem a Szentlélek, Jézus... Ha átadjuk életünket Jézusnak, ha életre váltjuk az Ő igéit, elsősorban azt, hogy szeretjük Istent és szeretjük egymást, akkor Jézus és a Szentlélek kezd el működni körülöttünk. Ők azok azokat a közösségeket is megteremtik, amelyekben a szeretet él (a mi közreműködésünk által), és amelyek által ezért megismeri a világ Isten.